

SANKCIJA PREMA JUGOSLAVIJI U AMSTER-

uposti

izmena mišljenja i sloboda govora, ne može biti ni u ovom trenutku morao da podrži nezavisne ve nezavisne grupe ● Predlog Međunarodnog astanak svih PEN centara, ocenjen kao politička

rajućim komitetom pro-
ure u Londonu i organi-

AIDA koja se bori za
umetnika pod pritiskom
i država. Debata je tako-
ložila da se podrži mi-
okret u Beogradu, kao i
i inicijativu kojom bi se
venski pisci u egzilu or-
ali kao još nepoznati vid
ana u jugoslovenskoj
Kao primer poslužili bi
poljska, čehoslovačka
a i kulturna istorija po-
u dijaspori u cilju ovak-
angažovanja ostvariće-
idnju sa Međunarodnim
n, Amnesty Internatio-
i primer, holandskim Sa-
za beglice.

ašavajući da su svi pri-
ili impresionirani nastu-
jugoslovenska učesnika,
će na kraju podvući i
održavanja kontakata
i sa drugim našim pisci-
dele njihove stavove.

enje Pitera Dirk Ajsa, ug-
južnoafričkog pisca po-
fjanja kulturnih sankcija
Južnoafričkoj republici
ih pre tridesetak godina,
su bile potpuno besmis-
contraproductivne, kaže
; Dojčinović u telefon-
izgovoru. Dragan Velikić
rio iz pozicije pisca koji
Beogradu, a čije knjige iz-
Austriji, dakle kao čovek
a pregled kulturne situa-
n zemlje u kojoj živi.
a Demirović osvrnuo se
nost i nedeljivost jugos-
og kulturnog prostora,
Svetlana Slapšak o istom
nu govorila kroz svoju
nu životnu priču.

zaključak, koji je zapra-
zaključak svih učesnika
bio je da Zapad u ovom
u treba da podrži moral-
aterijalno nezavisne pis-
tznike, intelektualce, kao
zavisne grupe. Budući da
i broj mladih ljudi, pre-
intelektualaca napustio
smatramo da bi u ovom
u bilo realno organizo-
čak formirati univerzite-
ukativne institucije koje
avile obrazovanjem mla-
di van zemlje na mater-
eziku. Takođe je realan

projekat, na kojem se već radi,
pokretanje multilingvalnog časopisa (na engleskom i jeziku originala) koji bi uređivali najugledniji jugoslovenski intelektualci. To bi bio najelitniji poduhvat, po ugledu na ruske, češke, poljske časopise i izdavačke kuće koje su postojale na Zapadu, i u tom smislu smo dobili podršku niza holandskih pisaca i intelektualaca.

Nevini kao žrtve

Postojao je predlog međunarodnog PEN-a da se u Dubrovniku održi sastanak svih svetkih PEN klubova pod pokroviteljstvom hrvatskog PEN-a. Mišljenja svih nas podudarila su se u tome da je to čista politička manipulacija. Međutim, ono što je takođe bitno jeste da smo se složili u mišljenju da kulturne sankcije mogu imati određenu vrstu pozitivnog efekta. Za tako nešto potreban je strogi princip selektivnosti koji bi se ostvario pomoću networka uspostavljenog između velikog broja intelektualaca u Jugoslaviji i van nje i koji bi pomagali svoje mišljenje koga treba podržati a koga ne.

Čitav network bio bi organizovan po ugledu na ovu tribinu koja je dobila veliki publicitet u holandskoj javnosti. Naime, već samim naslovom pokušali smo da pokažemo da je stanje taoca put ka stanju žrtve, u kome svi razgovori padaju u vodu. Na veoma dobar prijem je uticalo i to što smo govorili o budućnosti i šansama da se izbegne položaj taoca i žrtve, a ne o istoriji i uzrocima svega što se u bivšoj Jugoslaviji dešava. Četiri glavne dnevne novine objavile su juče izveštaje sa tribine, učesnici su dali intervjue za holandske nedeljnike. O prijemu tribine u javnosti takođe dobro govori podatak da je najuticajniji holandski dnevni list „Volkskrant“ objavio tekst koji je Svetlana Slapšak pročitala na tribini, dok se danas u najelitnijem holandskom listu pojavio opširan tekst o tribini „Taoci gluposti“.

V. ROGANOVIĆ
B. JAKOVLJEVIĆ

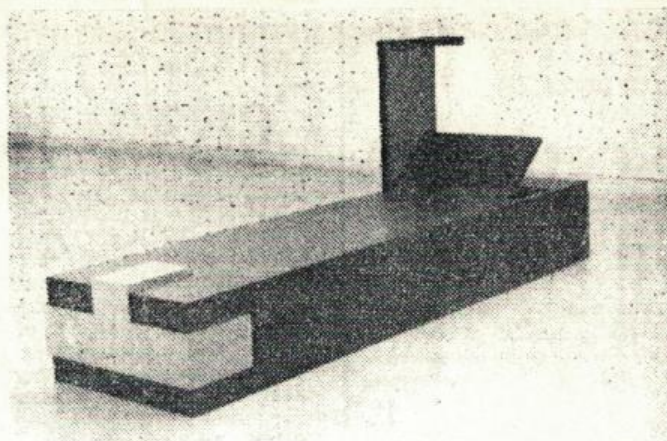
BEOGRADSKOM POZORIŠTU

abuki u Ateljeu

og pozorišta u Tokiju za
ve Kabuki, Bunaru i No po-
koje su izvedene u posled-
set godina. Izložba će biti

rišta, na čijem čelu je reditelj Niko-
la Jevtić.

Najzad, za kraj godine najavlje-
na je premijera koprodukciskog

IZLOŽBE

Arhitektura žrtvenika

Skulpture Stanka Pavleskog u beogradskoj
Galeriji FLU

Magistarska izložba u Galeriji fakulteta likovnih umetnosti bila je prilika da Beograd vidi najnovija dela Stanka Pavleskog, makedonskog vajara mlade generacije, umetnika u velikoj meri afirmisanog na najširim prostorima nekadašnje Jugoslavije (nagrade na Bijenalu mladih u Rijeci i pančevačkoj smotri skulpture). Pavleski pripada krugu makedonskih stvaralaca koji su u fokus interesovanja ušli krajem osamdesetih, u času kada je kritika prepoznala i prihvatila povratka geometrijskih tendencija u slikarstvu i skulpturi. U okvirima velike izložbe „Jugoslovenska dokumenta“ u Sarajevu 1989. godine taj krug stvaralaca je bio jedan od najzapaženijih — koliko svežinom pristupa toliko i zavidnim nivoom realizacije u materijalu. A u okvirima tog kruga Pavleski se bez sumnje može označiti kao centralna ličnost.

Referentna ravan, neko opšte polazište Stanka Pavleskog jesu iskustva minimalizma, radikalnog geometrijskog asketizma. Ali minimalizam kao kategorija, pojam u rečniku moderne umetnosti, u ovom delu biva uvek iznova preispitivan, u taj okvir ugrađuju se kako lična iskustva tako i marljivo filtrirana iskustva nečega što bi se moglo označiti kao vernakularno, kao lokalna likovna tradicija ili nasleđe. U tom obraćanju specifičnoj vertikali duha Pavleski nije eksplicitan u onoj meri u kojoj su to pripadnici nešto starije generacije makedonskih vajara (Stefanov, Nikolovski i još neki) kod kojih se i izbor materijala i pristup — ostajući nesumnjivo prirodni ovom vremenu — više pozivaju na dimenziju etnološkog.

Velika izložba Stanka Pavleskog u skopskom Muzeju savremene umetnosti održana kra-

jem prošle godine donela je dvadesetak velikih radova u varenom limu — tu su bile i nešto starije skulpture iz ciklusa podelejenih u određene podgrupe i nazvanih „Dinami“ i „Arhitektoni“. Ta okvirna podela koja nas može navesti da pomislimo na Kalderovu dihotomiju stabil — mobil, deli opus Stanka Pavleskog na dva konceptualna plana, onaj u kome se slobodnim i često zakrivljenim formama „zahvata“ prostor i one koji svojom kompaktnošću zasnivaju jedan gotovo graditeljski odnos.

Radovi prikazani na beogradskoj izložbi nadovezuju se na ciklus „Arhitektoni“ — centralna skulptura, jedina u horizontalnoj impostaciji, „Osećajni oltar“, bila je uključena i u skopsku postavku — i od mnogo mogućih polaza biraju upravo tu ritualnu liniju. Moglo bi se, okvirno, reći da je krug najnovijih skulptura Stanka Pavleskog tehnološki savršeno razmišljanje o žrtvenicima — bilo da su to oltari koji navode na čitanje iz perspektive hrišćanstva ili nude asocijacije na neko neodređeno paganstvo.

Svojevrsnu dopunu ciklusu skulptura postavljenih tako da se energetska polja pojedinih radova prožimaju i sklappaju u snažan kumulativni ambijent u centru galerijskog prostora tvore i radovi na papiru. To su crteži izvedeni pisaćom mašinom koji svesno zaobilaze sva letristička i neodadaistička istraživanja i usredsređuju se samo na „svetlosnu prohodnost“ određenih grafičkih znakova. Njihovim multiplikovanjem i preklapanjem slojeva nastaju površine različite gustine, a ta se dela mogu videti bilo kao autonomna ostvarenja ili kao skice nekih budućih skulptura.

Mileta PRODANOVIĆ

„Gran pri“

„Tamna

Bambas 3. 12. 1992.